

ARADI HIRDETŐ.

Szerkeszti 's kiadja Sveszter Ferencz.

45-dik szám.

Szombaton November 4-én 1848.

7-ik évi folyam.

 Az előfizetésidő és hirdetések valamint ezen lapra, ugyszint az „Arader Kundschaftsblatt“-ra naponként elfogadtatnak a szerkesztőség irdájában (Forray utcában, Viszkub háza 1. emeletében) reggeli 7 órától fogva estéli 6-ig.

Figyelmeztetés.

Több szülék kívánatára a helybeli kir. közepitanodábani oktatás, golyóktól ment épületekben, folyó hó 6-án veendi kezdetét.

H í r ű l.

A t. cz. közönség tudomásba helyeztetik: miszerint néhai Galliny Pál gyógyszerész tulajdonához tartozó, 's a Sz.-Háromsághoz címzett aradi gyógyszertár kezelése okleveles Boros Imre gyógyszerész urra, ki már két évek óta a nevezett gyógyszertárban a tiszt közönség és aradi orvos urak teljes megelégedésökre működik, bizatott, 's alulirt által Provisorsággal felruházott; — biztosítván egyszersmind a t. cz. közönséget, hogy a kívánt gyógyszerek a legnagyobb lelkiösmeretességgel, pontossággal és gyorsasággal fognak kiszolgáltatni.

Aradon oct. 27-én 1848.

Munkátsy Miklós,
Aradváros főorvosa.

Nebány oskolás gyermekek

fölvétetnek az új oskola-pálya beérkezével lak és tápzatba egy az oskolához közel lévő tisztes házba. Bővebbet a szerkesztőségél.

Oktatási ajánlat.

Fehér varrásban, fehér, fekete, arany- és egyéb hímvarrásokban, horgolásban, és egyéb különféle kézi munkákban, továbbá olvasás, irás és számvetésben oktatás adatik az azelőtti templommost szabadsajtóutcában, a 2 pisztolyhoz címzett Novák házában földszint. Bejárás a keresztutcában.

5 akó 1847. évi magyaráthi bor,
vas abrincos hordóval együtt, eladó. Érte-
kezhetni a szerkesztőség irdájában.

Liptai sajt'

második szállítmánya megérkezett Aradon a „fekete kutyához“ címzett fűszerárudába.

28 font szép fonott lószőr
eladó; miről bővebbet a szerkesztőségél.

Hölgy és férfi divatképek,
mozgékonyok és mozdíthatlanok,
f. második fél évre kaphatók a szerkesztőségél.

Két nyerges ló

szabad kézből eladandó. Bővebb értesítést nyerhetni a „Sz. Háromsághoz“ címzett gyógyszertárban Aradon.

Azonnal bérbe kiadó
Reformutcában 309. sz. Schaerfeneder Ferencz házában, 2 szoba, konyha, éléskamra, és padlással, — ugyszint 1 szoba kis konyhával.

Á r l e j t é s.

Kir. szabadalmas Vinga városa részéről közhírré tétetik, miszerint a városi íróház 184⁸/₉-ik évi szükségeinek fődözésére kívántató írószerek, u. m. 28. rizma különféle nagyságu és mineműségű papiros, 5 font spanyolviaszk, 6 kötet fekete és 2 kötet veres iron, 12 kötet huzott toll, 9 font spagát kiszolgáltatása iránt f. évi november 8-ik napján, délelőtti 9 órakor, a városházán nyilvános árlejtés fog tartatni, mire az illető vállalkozók ezennel illendően meghivattatnak.

Költ Vingan october 27-én 1848.

1968 sz. H i r d e t é s.

Az aradi álladalmi urodalom pécskai kerülete részéről ezennel közhírrül tétetik, hogy a pécskai álladalmi magtárban létező 26 pozs.-méről repce árvereltetni fog; melly nyilvános árverésnek határideje f. e. novemberhó 6-ik napjára

határozottatott, mely árverésnek elmúltával utóigéret el nem fogadtatik.

Ki ezen árveréshez járulni szándékozik, a' kitett napra a' pécskai álladalmi tisztartói hivatal irdájába, hol az árverés reggeli 9 órakor kezdődni fog, 10száztozi bánpénzzel és elegendő biztositékkal ellátva, ezennel illendően meghivattatik.

Az álladalmi Tisztartóság által.
Pécskán october 29-én 1848.

2204 sz. Építési árlejtés.

Az aradi álladalmi urodalom ménesi kerülete részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Kládova helység határában találtató két mészégető kemence kijavitása iránt az alulirt tisztartói hivatalnál létező, s az illető vállalkozók által legott megtekinthető költségvetés s egyéb építési okirományok alapján az aradi építési hivatalnál árlejtés fog tartatni, s pedig

kőműves munkáért	194 ft 16 kr.
kőművesi anyag fuvarral együtt	79 „ 11 ¹ / ₂ kr.

Összesen 273 ft 27¹/₂ kr. pp.

A' nyilvános árlejtés határideje f. e. novemberhó 6-ik napjára határozottatott, mely árverésnek elmúltával utóigéret el nem fogadtatik.

Ki ezen árlejtéshez járulni szándékozik, a' kitett napra az aradi építési hivatal irdájába, hol az árlejtés reggeli 9 órakor kezdődni fog, 10száztozi bánpénzzel ellátva ezennel illendően meghivattatik.

A' ménesi álladalmi tisztartói hivatal által.
Paulison october 22-én 1848.

2218 sz. Árverési hirdetmény.

Az aradi álladalmi urodalom ménesi kerülete részéről ezennel közhírül tétetik, hogy a' ménesi urodalmi majorszóló 1848-ik évi borterméséből nyert 155 akó törköly árverés utján legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

E' nyilvános árverésnek határideje f. e. novemberhó 13-ik napjára határozottatott, mely árverésnek elmúltával utóigéret el nem fogadtatik.

Ki ezen árveréshez járulni szándékozik, a' kitett napra a' paulisi tisztartói hivatal irdájába, hol az árverés reggeli 9 órakor kezdődni fog, ezennel illendően meghivattatik.

A' ménesi álladalmi tisztartói hivatal.
Paulison oct. 27-én 1848.

T u d ó s í t á s.

A' tornyai urodalom részéről közhírré tétetik, miszerint ezen urodalomban jövő 1849-ik évi januárhó 1-től kezdve elhullandó selyembirkák bőrei, f. évi november 20-án Tornyan az urodalmi irdában ajánlatok utján legtöbbet ígérőnek egy, vagy ha valamely ajánlat az urodalom igényeinek megfelelően, két vagy három évre is átengedtetnek.

Biztositékul 100 pft leteendő.

Írásbeli kötelező ajánlatok is elfogadtatnak, melyek a' fenérintett napig a' tornyai urodalmi irdába lepecsételve beküldendők.

Uhrinyi Károly, tisztartó.

H e l y b e l i.

Szombaton f. hó 29-én néhány sánczok hányása végett felszólítás bocsáttatott ki, mellynek következtében ásókkal és kapákkal ellátott néhány ezer mindkét nemű és rangú ember kiállván, mind e', mind következő napon legnagyobb buzgalommal dolgoztak. Éljenek!

Vasárnap oct. 22-én a' várból történt bombázás alkalmával Braunmiller szabómester annyira megsebesített, hogy karját el kellett vágni, s ámbátor ezen gyógymetszésen szerencsésen átesett, oct. 29-én mégis megvált életétől, és így ezen dühögő bombázatnak új áldozatja lett! —

Tüzér-nemzetőreink az alsó vidéki csatamezőről oct. 29-én 4 ágyuval hazaértek, hogy tapasztalt ügyességüket szükség esetére itt is megmutassák. Szívünk mélyéből üdvözöljük őket!

Az aradi vár minden közlekedéstől el van zárva. Néhány ágyu- s puskalövésen kívül oct. 26-ka óta Nov. 4-éig semmi különös elő nem adódott.

V e g y l e t.

—*.* Olmützen oct. 17-én kelt császári manifestum Vessenberg ellenjegyzésével épen most érkezett meg nyomtatványban; abban kijelenti a' császár bécsnek, miszerint Windischgrätz herceg van teljhatalommal felruházva, s minden — kivéve az olaszthoni — cs. k. seregek főparancsnokságával megbizva.

A' manifestum elsorolja a' bécs által elkövetett iszonyatosságokat, említi a' bécsi országgyűlés gyávaaságát, s megparancsolja Windischgrätz Feldmarschall-nak, hogy fegyveres erővel állítsa helyre a' rendet, mindenütt, hol az megbomlott.

Mi szegény magyarok egyenesen párttűtő tartománynak neveztetünk, s bécsnek bűnül tulajdonítottatik a' velünk való szövetkezés.

Kimondatik e' manifestumban, hogy a' sajtó, egyesületijog és népfelfegyverzési viszálelések korlátozása különösen meghagyatik.

—*.* Pest. Oct. 24-én délelőtti 12 órakor a' képviselőházban tartatott ülés alkalmával felolvastattak a' Windischgrätz-féle iratok, s az elnök a' ház közakarata folytán kimondja a' végzést. Hazaáruló, ki a' Windischgrätzet kinevező törvény- és alkotmányellenes iratoknak engedelmeskedik.

Felolvastatott Vay Miklós oct. 21-én kelt levele Kolozsvárról. Ebben tudósítja a' honvédi bizottmányt, hogy az országos főpénztár hivatalához a' katonai főparancsnokság rendeletet küld, hogy az ott levő pénzhez senki sem merjen nyulni to-

vábbi rendelkezésig. És ennek folytán a' pénztár bezárattott, és az ajtók elé örök állítottak. A' kir. biztosnak az elnök felhívására, azt nyilatkoztatta ki, hogy a' császár meghagyása folytán egy vegyes küldöttség által számba akarja vétetni a' pénztár tartalmát. A' biztos az ellen ünnepeles ovást tön, és minden teendő lépéseket törvényteleneknek nyilvánított. Jelenti továbbá Vay Miklós, hogy a' postákra, gyorskocsikra nézve is hason intézkedések tétettek. Szebenben a' magyaroktól a' fegyverek elszedettek. Egy harminczados elfogattott. A' gyula-fehérvári erősség ostromállapotba fog tétetni. Azért is ágyukat 's mindenek felett pénzt kér, már azért is, hogy a' táborba szállott 12 ezer székelyt fizethesse, kiket a' főpénztár nem fizet.

Olvastatott Puchnernek a' kormányzékhez intézett levele is oct. 18-ról, mellyben azt eljárásának 's cselekvéseinek gyámolítására szólítja fel; és ugyanettől egy német proclamatio oct. 18-ról Erdély minden népségeihez, mellyben mindazok, kik a' pest-budai terroristicus? kormánynak engedelmeskednének, haditörvény elé állíttatni, 's a' katonai hatóságoknak átadatni rendeltetnek. Puchner is azt hirdeti, hogy a' rendet és békét akarja kelyreállítani, azt mondván, hogy anarchia és terrorismus uralkodik az országban, és a' constitutionalis császár nevében, 's rendeletéből felhívja a' hatóságokat, hogy az ő katonai hatalmával egyesülve, vele együtt dolgozzanak.

—*.* Bécs körül 3 nagy tábor alakult, mintegy 46,000 emberből; ezek közül Jellachich táborára nagyobb része, az az: 24,000 ember esik. — Oct. 25-én Ivánka ezredes Windischgrätzhez egyeztetőnek küldetett, hogy a' kiegyenlítésre az utolsó módot megkísértse. (O. P. Z.)

—*.* A' magyar határszélnél Auersperg seregéből 160 könnyűlovas mindenestül a' magyarokhoz átment. — Itt is, a' városnál egy nap sem mulik el a' nélkül, hogy többféle szökevények hozzánk ne jönnének, kik mindnyájan az ellenséges csapatok elégedetlensége és rossz egészségi állapotáról ne szólnának. (Ung.)

—*.* Mailandba a' magyar táborból biztosok érkeztek, hogy az olaszokban levő magyar ezredeinket hazájukba visszajövetelre felszólítsák. Radetzky ezen küldötteket befogató. Minek következtében az ellen a' magyar tisztek nagyobb része a' tábornagnál tiltakozott, 's úgy hisszük, hogy Radetzky hadseregeinket olaszokban tovább nem tartóztathatja.

—*.* Arona, oct. 14-én. Milanóban seregeink meghasonlása mindmind nagyobb aggodalmat szül. Radetzky kényszerülve érzé magát, Jellachich csapatjához 6000 horvátot küldeni. — A' magyarok vágyásukban állhatatosan megmaradnak, az az: hogy hazájukba visszatérjenek; a' mint mondják, ellenök ágyukat állítottak fel. (O. P. Z.)

—*.* Bécsből a' posták igen rendetlenül jönnek, 's azért nem is tudhatni bizonyosat arról, mi

bécs alatt történik. Az mégis bizonyos, hogy Kosuth néhány ezer követőivel szerencsésen a' táborba érkezett és ott a' megjelenése és a' sereghez intézett jeles beszédjével mindeneket felbuzdított.

—*.* Blomberg, Schvarczenberg uhlának ezredese, mult héten az aradi várból Uj-Aradra átment, onnan oct. 22-én Márjásy őrnagy vezérlete alatti honvéd által Uj-Aradnak történt bevétele előtt nevével és őrkiséretével elosont és Temesvárra ment. Az a' hire, hogy innen 700 uhlánnal és gyalogsággal az erdélyi országuton Rékásra indult, és ezen mezőváros lakosait le akarja fegyvereztetni, de nem sült el neki; azonban csapatjával mégis keresztül vágott, és a' népes mezővárosba Lugosra ment, melly Krassómegye széke, hová néhány kikiáltót küldött azon felszólítással, hogy magukat megadják 's fegyvereiket letegyék, minek a' 2000 nemzetőrből álló őrsereg és a' debreczeni honvéd ellenállt, de Jakabfy Kristóf alispán, ki nem rég udvari tanácsosnak kineveztetett, a' mezőváros átadását eszközölte, és pénteken oct. 27-én az ellenségnek fehér kendővel személyesen eleibe ment, 's a' városba vezeté, hol a' nemzetőrség lefegyverezése azonnal kezdődött; ellenben a' csekély számú debreczeni honvédok 2 ágyujokkal szerencsésen kimenekültek. — Az ellenség — a' mint a' magántudósítások szólnak — már a' tudva lévő házakba küldött, és a' megjelölt embereket megfogató, hol egy volt megyei tiszttel és egy izraelitával, a' mint hallani, irtóztatólag bántak! — A' katonaság tehát egy főhelyet kardcsapás nélkül elfoglalt, így tehát az út erdélyhon és a' bánáti katonai határvidék Karansebes, ugy Temesvár felé biztosítva van, minthogy ilyen körülményeknél a' Rékasiak magukat megadni kénytelenek! — Most már az erdélyhonban felzendült oláhoknak igen könnyű bánatba betörni!!! — — —

Ez vala a' megsemmisítő főcsapás nem csak bánatra, hanem minden vele határos megyékre nézve, sőt még továbbra is! — melly tény által némellyek az utóvilágra nézve magukat halhatatlanokká, de egyszersmind számtalan embereket szerencsétlenekké teendnek!!! — Szerk.

—*.* Erdélyhonban az oláhok lázadása olly nagy fokra lépett, hogy egész magyar családok lekonzoltatnak vagy bezárattatnak. A' székelyek feladatukat megismerék, és Vásárhelynél 30,000-en állnak, hogy az ellenséggel szembe szálljanak.

—*.* Kolozsvár. Az itt őrsereglő Ferdinánd-katonaság tisztjei valamennyien Baldacci ezredeshez abbéli írásbeli nyilatkozatukat küldék, hogy készek a' magyar alkotmányt utósó csepp véréig megvédeni. (Ung.)

—*.* Erdélynek több részeiben zavarok és lázadások történtek, jelesen Kolozsvárott, Szebenben, Rákosdon, Déván, Marosvásárhelyt, stb. hol Urbán naszódi alezredes, a' katonaság az oláhokkal és szászokkal egyesülve szentesített új törvényeink és a' rendnek felforgatására törekszik.

Oct. 14-én sok ezer fegyveres román gyűlt össze Balázsfalván, hol haditörvényeket alkottak, 's a' bujtogatók a' magyarok ellen több helyeken statariumot hirdettek.

—*.* Nagy-Bánya, oct. 19-én. A' környékben levő oláhok közt azon hir terjedt el, hogy az oláhok antikrisztusát, Urbánt, Naszódon felakasztották. Erre több község Naszódra, a' helyszínére követeket küldött, 's ezek azzal jöttek vissza, hogy Urbán még él! A' küldöttek többek közt onnan azon parancsot is vevék, hogy minden nadrágos embert fogjanak meg, 's aztán akasszák fel. A' lázongók, ezen parancsot, Somkuton tartott ülésökben, csakugyan tetteleg fogantatósíták is. Az oláhok nem a' megyeházában, hanem a' közel levő erdőben tartanak ülést, hová, a' netalán megjelenendő tiszték illő fogadására, minden oláh tarisznyáját kövekkel jól megrakta. — A' zsidói magyarok is fellázadtak, Wesselényi Miklós csikós kertjét feldulván, most a' kastély megrohanásához készülnek; egy izgatót a' rögtönítelő bíróság felkötvetni szándékolván, a' hóhért papostól együtt, miután megverték, kötözve Naszódra elhurczolák, az antikrisztus itólószéke elibe. — Biztos kutfók után irhatom, hogy a' Hartman-féle banditák, a' munkácsi várat ismét elfoglalák. Főnökük a' várban védelmi állapotba tévén magát, a' kormány iránt minden engedelmisséget felmondott, 's a' környékben lakó oroszajkuakhoz proclamatiókat bocsátván, őket a' magyarok iránti engedetlenségre felhívja, 's hogy csak az ő parancsának engedelmeskedve, a' császárnak esküdjenek hűséget. Itt is készül hát egy Urbán!

—*.* Simonics Gallicziából csakugyan betört, 's átlépte a' határokat Trencsénmegyében Czaczánál. Illő elfogadására a' kellő intézkedések minden tekintetben megtétettek. (P. Hirl.)

—*.* Budapesten oláhhonból nagy tekintélyű férfiak nagy számmal megjelentek, hogy kormányunkkal értekezzenek és a' magyar 's oláh nép közt védszövetséget végrehajtsanak. (Sp.)

—*.* Frankfurt, oct. 18-án. Ő fensége István főherczeg itt megérkezett.

—*.* Nomen et omen! Hogyha ezen neveknek: Cibini, Radetzky, Jellachich, Doblhof és Auersperg első betűit összerakjuk, belőlök ezen szó „Crida“ keletkezik. (V. Ung.)

—*.* Czáfolat. Az „Opposition“ czimű lapnak oct. 21-én 165-ik számában foglalt azon két rendbeli cikkét, mellyben báró Sina-ról az allitattik, mintha magyar jószágai Jellachichali állítólagos titkos levelezés miatt nemzeti tulajdonnak nyilvánítottak volna, említett báró Sina nevében alaptalan hazugságnak 's rágalomnak nyilvánítom, ennek törvényes megbüntetése végett a' szükséges lépések haladék nélkül megtétendvén.

Pesten, oct. 22-én 1848.

Geréb Rudolf, b. Sina curialis ügyvédje.

—*.* Égtudomány. Egy jókora szép üstökös csillag még ezen évnek két utolsó hónapjában vagy a' jövőnek elején jelenik meg, melly szabó szemmel látható. Üstöke 1° 56' hosszú és göztsége, mellybe be van burkolva, Jupiter nagyságban jelenik meg, a' mikor kapcsolatban van. Ugyanaz, melly 1264. és 1556-ik évben a' föld lakóit annyi rémülés és aggodalommal tölté el. Tengelye körül 86,872 nap alatt fordul meg, ezen fordulás ideje mindazáltal nagyobb vagy kisebb lehet a' szerint, a' mint az akadályok, mellyek útközben érik, járását halasztják vagy elősegítik.

—*.* Természet- és gyógytudomány. Halmájzsir. (Leberthran.) Belső használatra csak a' tisztított halmájzsir fordítatik, 's közönségesen a' sárga; némelyek szerint a' barnásabb hathatós, mint a' világos sárga.

H a s z n á l a t a. Megrögzött csúzban és a' köszvényes fájdalmak minden fokain a' halmájzsir sokszor csak egyetlenegy gyógyszer; nevezetesen csuszos és köszvényes fájdalmakban és a' csipőcsont csuklóinak 's az alsó végeknek szélhűdésnemű állapotaiban, a' hajlás merevedettségénél, görbüléseknél, tagok dagadásainál, hol a' köszvény következtében kórananyagok már lerakodtak. — Továbbá a' gyermekek mirigydaganatainál mind a' betegség elején, mind később, minél a' gyermekek többnyire potrohosak. — Tüdővész ellen, melly gumókon alapszik, a' halmájzsir egyedül egy gyógyszerül szolgál. — Görvélyes szemgyulladásoknál, hol mirigyek hozzá csatolódnak, csontdaganatoknál, csontlágulásnál ezen szer jeles szolgálatot tesz. Otvar, sömör, rossz természetű rühnél a' halmájzsir legjobb foganattal működik.

Alakja és adagok. A' halmájzsirban a' sajátlagosan hathatós létrészek olly csekély mennyiségben foglaltatnak, hogy kedvező eredmény csak ugy reménylhető, ha gyógyítását huzamosan folytatjuk; vannak esetek, hogy egész egy évig folytatni szükséges. Itten még vigyazni kell, mert bizonyos viszonyok e' gyógymódot teljességgel nem, vagy csak részletesen engedik meg.

H a t. i. az emésztő tehetség igen meggyöngült, ugy a' halmájzsirt ki nem bírja; épen olly kevésbé használható erősen folyó aranyérnél, a' havitisztulásnál, és mindazon esetekben, hol láz vagy gyulasztó állapotok mutatkoznak.

Az első hetekben reggel és este mindenkor egy egész evőkanálnyival kell venni, utóbb aztán 3 vagy utóvégre 4 kanálnyira is lehet naponként nevelni; nagyobb adagok azért nem tanácsosak, mert másként az emésztő erő szenvedne, mit csakugyan kerülni kell, minthogy a' gyógyítást huzamosan folytatni szükséges. A' sajátlagos halmájzsir ízét, mellyet a' halmájzsir maga után a' szájban hágy, elháríthatni puha kenyér rágásával vagy egy pirított kávé szem szétrágásával.

Fridrich tudor. (G. Bl. der O. P., Ztg.)